Дзвони Лемківщини

№5 (71)
вересень-жовтень 2009 р.

Газета заснована
29 квітня 1994 року

ЧАСОПИС ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА «ЛЕМКІВЩИНА»

V. З'ЇЗД ЛЕМКІВ УКРАЇНИ

V з'їзд лемків України проходив в залі Івано-Франківського обласного центру перепідготовки та підвищення кваліфікації службовців. На ньому були присутні більше півтори сотні делегатів і гостей з 18 областей України - від Закарпаття до Луганська. Перед початком роботи делегати виконали Державний гімн і, разом із хоровою капелою "Бескид", заспівали урочисту лемківську пісню "Гори наші". Священики Іван Дяків, Анатолій Дуда-Квасняк, Михайло Бігун і Михайло Залеський відправили коротку молитву. Були зачитані вітання від Президента України В. Ющенка, народного депутата України, голови громадського руху "За Україну!" В. Кириленка, від української діаспори в Італії. Вітальні промови виголосили начальник управління внутрішньої політики Івано-Франківської облдержадміністрації Володимир Олійник і голова Всеукраїнського молодіжного союзу "Наша Україна" Степан Барна.

Делегати затвердили наступний порядок денний з'їзду:

1. Звіт Колегії ВУТЛ за 2005-2009 рр.
2. Звіт Контрольної комісії.
3. Обговорення доповідей, виступи делегатів.
4. Зміни і доповнення до Статуту ВУТЛ.
5. Вибори керівних органів ВУТЛ.
6. Вибори делегатів на Конґрес СФУЛО.
7. Прийняття Ухвали, Звернення, Заяви.

Про діяльність Колегії за звітний період доповідав голова Всеукраїнського товариства "Лемківщина" Олександр Венгринович, про роботу Контрольної комісії – Лариса Сорока, про зміни і доповнення до Статуту – доц.

Президент України

Учасникам
П'ятого з'їзду лемків України

Дорогі друзі!

Сердечно вітаю посланців лемківських громад із початком роботи П'ятого з'їзду лемків України.

Я високо ціную вашу активну патріотичну діяльність зі збереження й розвитку самобутньої лемківської культури. Найвищої шани заслуговує внесок лемків у розбудову української державності, відродження нашої духовності. Вдячний вам за вашу визначну роль у консолідації світового українства, зміцненні міжнародного авторитету України.

Згуртованість лемків навколо національної ідеї, їхня вірність традиціям предків слугують шляхетним прикладом для наших співвітчизників – як в Україні, так і в діаспорі.

Біль, якого зазнали лемки під час

Кабінет Міністрів України

Шановний
Олександре Івановичу!

Сердечно вітаю Вас з Днем Незалежності. Це свято є символом вистражданого поколіннями українців права бути господарями на рідній землі.

За 18 років Україна гідно склала іспит на зрілість. Ми впевнено долаємо труднощі, будуємо державу, якою пишатимуться нащадки. Навіть у час світової фінансової кризи знаходимо можливість підтримувати вітчизняну промисловість і банківську сис-

Івано-Франківськ,
10-11 жовтня 2009 р.

ЗВІТНА ДОПОВІДЬ

голови ВУТЛ
Олександра ВЕНГРИНОВИЧА

Ваше Преосвященство! Всечесні отці!
Шановні делегати, гості! Дорогі краяни!

V-ий з'їзд лемків України проходить у складній суспільно-політичній ситуації, коли не зовсім справдилися надії після "Помаранчевої революції" на поглиблення демократії, створення демократичного суспільства, входження в європейську сім'ю, через непорозуміння між політичними партіями та чварами між лідерами національно-демократичного блоку. Це – рік зростаючої ролі у лемківському середовищі ВУТЛ – єдиної організації лемків в Україні та 100-річчя з дня народження Б. І. Антонича. Як показав досвід, всім нашим організаціям по силі вирішувати поставлену мету – сприяти етнічному відродженню Лемківщини, збереженню самобутньої культури, традицій, звичаїв і захисту прав наших краян. Невід'ємною частиною нашої мети, а може найголовнішою, є збереження етнографічної групи українського народу – лемків.

За волею тоталітарних режимів Польщі і СРСР в 1944-46 і 1947 рр. сотні тисяч лемків були депортовані з споконвічних земель за

7. Прийняття Ухвали, Звернення, Заяви.

Про діяльність Колегії за звітний період доповідав голова Всеукраїнського товариства "Лемківщина" Олександр Венгринович, про роботу Контрольної комісії – Лариса Сорока, про зміни і доповнення до Статуту – доц. Володимир Ропецький. Після звітів виступали голови обласних лемківських організацій доц. С. Криницький (Івано-Франківськ), доц. В. Ропецький (Львів), В. Мулеса (Закарпаття), А. Лимич (Рівне), М. Ясинчак (Луганськ), голова молодіжного об"єднання Лідія Плахтій зі Львова та інші.

Делегати з'їзду одноголосно переобрали головою ВУТЛ Олександра Венгриновича. Обрано Колегію в кількості 13 осіб і Контрольну комісію – 3 особи.

Делегати та учасники схвалили Резолюцію з'їзду, Звернення до керівників держави, до лемківської громади України та поза її межами, Заяву про політичне русинство на Закарпатті, які зачитав редактор часопису "Дзвони Лемківщини" Ігор Дуда.

Наступного дня у церквах міста проводилося Богослужіння, відтак у товаристві "Просвіта" – Круглий стіл і прес-конференція з участю делегатів та гостей. У приміщенні обласної філармонії відбувся величавий святковий концерт, в якому взяли участь мистецькі колективи та окремі виконавці з Івано-Франківська, Львова і Тернополя.

Інф. "ДЛ"

КОЛЕГІЯ
Всеукраїнського товариства "Лемківщина"

1. ***Олександр ВЕНГРИНОВИЧ***, Тернопіль – голова
2. ***Володимир РОПЕЦЬКИЙ***, Львів – заступник голови
3. ***Степан КРИНИЦЬКИЙ***, Івано-Франківськ – заступник голови

Члени Колегії:

4. ***Марія БАБІЧУК***, Чортків
5. ***Петро ДАЛІВСЬКИЙ***, Львів
6. ***Оксана ДАНИЛІВ***, Івано-Франківськ
7. ***Ігор ДУДА***, Тернопіль
8. ***Анна ЛИМИЧ***, Рівне
9. ***Юрій МАРКАНИЧ***, Івано-Франківськ
10. ***Василь МУЛЕСА***, Ужгород
11. ***Лідія ПЛАХТІЙ***, Львів
12. ***Василь ПРОКОП'ЯК***, Тернопіль
13. ***Петро ЯСИНЧАК***, Луганськ

Контрольна комісія

1. ***Лариса СОРОКА***, Тернопіль - голова
2. ***Мирослава ГНАТЮК***, Львів
3. ***Марія ГУРЕЙ***, Івано-Франківськ

ціональної ідеї, їхня вірність традиціям предків слугують шляхетним прикладом для наших співвітчизників – як в Україні, так і в діаспорі.

Біль, якого зазнали лемки під час злочинних акцій комуністичних режимів з примусового переселення зі споконвічних земель, – це біль усього Українського народу. У постійному діалозі з нашими польськими партнерами ми докладаємо зусиль до відновлення історичної правди, вшанування пам'яті жертв тоталітаризму.

Ми послідовно працюємо над тим, щоб насильно виселені в 1944-1947 роках українці отримали відповідний статус, щоб вони та їхні нащадки були захищені належними соціальними гарантіями. Переконаний, що разом ми досягнемо повного торжества справедливості.

Бажаю вам доброго здоров'я, щастя, невичерпної енергії й нових здобутків у служінні Українському народові.

Віктор ЮЩЕНКО

час світової фінансової кризи знаходимо можливість підтримувати вітчизняну промисловість і банківську систему, забезпечувати своєчасну виплату пенсій, стипендій та зарплат. Кожен наш крок спрямований на зміцнення економічних підвалин української незалежності, на закріплення перспектив стабільного розвитку Батьківщини.

Від усієї душі бажаю Вам міцного здоров'я, невичерпної енергії та непохитної віри у щасливе майбутнє України!

З повагою

Юлія ТИМОШЕНКО

Члени Колегії ВУТЛ, обрані на V. з'їзді лемків України

традиції, звичаїв і захисту прав наших країн. Невід'ємною частиною нашої мети, а може найголовнішою, є збереження етнографічної групи українського народу – лемків.

За волею тоталітарних режимів Польщі і СРСР в 1944-46 і 1947 рр. сотні тисяч лемків були депортовані з споконвічних земель за національною ознакою і розкинуті по світу. А ще коли додати асиміляційну етнополітику колишнього Союзу, Польщі та Словаччини, будемо мати повну картину трагедії нашого народу, який поставлений на межу зникнення. Цілий субетнос зникає з обріїв європейської цивілізації.

Що в таких умовах ми повинні надалі робити?

– лемки і лемківські організації мають і надалі бути ініціаторами самозбереження, має спрацювати інстинкт самозахисту лемків;

– вимагати від України, Польщі і Словаччини, де проживають автохтони і депортовані, створення державних і міжнародних програм збереження субетносу та їх культурної спадщини.

Завдання надзвичайно важкі, але крок за кроком, через різні важелі йдемо до цього і вся наша діяльність спрямована на їх виконання.

І. Організаційно-координаційна діяльність

Наше Товариство складається із восьми обласних організацій (Тернопільська, Львівська, Івано-Франків-ська, Закарпатська, Донецька, Чернівецька, Житомирська) та 12 реґіональних організацій (Кіро-воградська – 2. Вінницька – 2, Волинська, Рівненська, Одеська, Кримська, Полтавська, Житомирська, Хмельницька, Київська). В стадії створення Дніпропетровська організація. Створено нові осередки в Тернопільській та Івано-Франківській областях.

Регулярно проводилися засідання Колегії. Зокрема, 2009 року проведено два засідання Колегії та три засідання оргкомітету по підготовці З'їзду.

Листами інформовано реґіональні організації про діяльність Колегії за відповідний період, направлено плани роботи Колегії, газети "Дзвони Лемківщини".

Мушу зауважити, що від багатьох організацій я не отримував зворотньої інформації про діяльність. На Колегії розглядалися різні питання статутної діяльності, приймалися рішення, звернення, затверджувалися плани робіт. Засідання Колегії проходили в різних містах Тернопільської, Львівської, Івано-Франківської областей. Члени Колегії брали участь у зборах і конференціях у Києві, Львові, Чорткові, Монастириську, Тернополі, Дрогобичі, Луганську, Закарпатті, Стрию, Збаражі, Калуші, Галичі, Брошневі, а також у підготовці Конґресу СФУЛО.

Слід позитивно відзначити роботу організації "Фонд роду Лимичів" (гол. А. Лимич), які організували поїздку до Далмації (Хорватія), де сьогодні проживають нащадки "білих хорватів".

Товариство організувало поїздки на "Лемківську Ватру" в Ждиню, Хорватію, Сербію. У цих поїздках взяли участь біля 2500 осіб. Молодіжні групи організовували поїздки по місцях поселен-

Продовження на с. 2.

РЕЗОЛЮЦІЯ

V з'їзд лемків України заслухав і обговорив звітну доповідь Голови ВУТЛ Олександра Венгриновича та Контрольної Комісії Товариства.

У Всеукраїнське товариство "Лемківщина" входять 18 обласних і реґіональних організацій. Районні підрозділи та сільські осередки діють у Тернопільській, Львівській, Івано-Франківській, Закарпатській, Луганській, Житомирській, Кіровоградській областях. Наші товариства стали представницькими структурами лемків, які своєю діяльністю охоплюють різні сфери громадсько-політичного та культурно-просвітницького життя переселенців. Товариство "Лемківщина" ініціювало прийняття Закону України "Про статус учасника війни" і підготувало проект Закону про надання статусу "депортованих" особам, які були примусово переселені з території Польщі в УРСР у 1944-46 і 1951 роках.

Відродження самобутньої лемківської культури і мистецтва, традицій і звичаїв піднято на високий рівень. "Лемківська Ватра" в Монастириську набуває міжнародного значення. З кожним роком підвищується її організація, зростає професійний рівень мистецьких колективів та окремих виконавців. Реґіональні фестивалі проводяться в Тернопільській (Ягільниця), Львівській (Городок, Самбір, Борислав), Івано-Франківській (Осада-Брошнів), Закарпатській (Зарічеве), Луганській (Переможне) областях. Свята лемківської пісні проходили в Києві, Тернополі, Львові, Івано-Франківську, Житомирі. У лемківських традиціях проводиться святкування Різдвяних, Йорданських, Великодніх і Зелених Свят. Музей лемківської культури і побуту в Монастириську отримав статус "обласного". Працюють музеї та музейні кімнати в Тернополі, Ягільниці, Бережанах, Борщеві, Зарічеві. Виставки лемківського мистецтва, зокрема писанкарства і різьби, проведені у Львові, Тернополі та Києві (Палац мистецтв "Україна"). На високому рівні відзначено 20-річчя товариства "Лемківщина" у Львові. В багатьох обласних центрах проходили наукові конференції та урочисті академії, присвячені трагічним датам переселення та відзначення видатних діячів культури та мистецтва. Встановлені пам'ятні знаки в Бережанах, Теребовлі, Чорткові, Копичинцях, Збаражі, Жовтневому, Самборі, Галичі, а також у Святкові Великій (Польща). Багато науковців, студентів та учнів вибирають темами своїх наукових дослідження лемків в Польщі і Словаччині. В Києві, Тернополі, Львові, Івано-Франківську проведено ряд телепередач про життя лемків, прямих радіопередач у Тернополі та Львові. Наша делегація взяла участь у IV Світовому Конгресі українців у Києві.

Покращилася діяльність молодіжних організацій, особливо у Львові (відп. Л. Плахтій). Створено обласну організацію "Молода Лемківщина", яка бере діяльну участь у всіх напрямах лемківського руху. Окремо хочу подякувати за підготовку фестивалю.

Молодіжні групи активно діють у Чорткові, Калуші, Тернополі. У всіх мистецьких заходах наша молодь бере найактивнішу участь. Кожний молодіжний мистецький колектив, це – окреме організовуване життя молодих лемків. Але нам бракує молодіжних провідників, лідерів для створення міжобласної чи всеукраїнської молодіжної організації. Це наш недолік.

Товариство підтримує зв'язки з керівниками обласних, районних адміністрацій, міськими і сільськими головами, зустрічається в СП, керівниками Комітетів Верховної Ради, народними депутатами України, головами Державних Комітетів.

На міжнародному рівні проводяться зустрічі з головами лемківських організацій Польщі, Словаччини, Сербії, Хорватії, США, Канади.

До кращих наших організацій необхідно віднести Дрогобицьку, Самбірську, Бориславську (Львівська обл.), Калуську, Брошнівську, Надвірнянську (Івано-Франківська обл.), Чортківську, Тернопільську, Монастириську, Збаразьку (Тернопільська обл.), Київську, Луганську, Рівненську.

У організаційній діяльності маємо ряд недоліків:

– не всі організації легалізовані;

– недостатньо створено молодіжних організацій;

– ще є великий простір для створення осередків у місцях проживання краян як на Заході, так і на Сході України.

Можемо твердо сказати, що проведена величезна робота з утвердження нашого субетносу. Слово "лемки" звучить гордо, про нас говорять в ЗМІ, на конференціях, зустрічах і різних імпрезах. У Тернополі найбільший супермаркет названо на честь Тилича – старою назвою "Орнава", готельний комплекс у Борщеві – "Лемківська світлиця", в Тернополі – "Лемківський двір", підприємство "Яворина".

Активна діяльність наших організацій підняла з колін тисячі краян, які продовжують роботу з відродження самобутньої культури лемків.

ЗВІТНА ДОПОВІДЬ

голови ВУТЛ Олександра ВЕНГРИНОВИЧА

Продовження.

46 рр., 1951 р. та вибачення перед нашим народом за заподіяні кривди.

2. Прийняття Закону України про депортацію українського населення Лемківщини, Холмщини, Перемищини, Підляшшя.

3. Встановлення для депортованих та їх нащадків безвізового перетину кордону.

Вони залишаються надалі актуальними. На жаль, нам не вдалося вирішити їх.

Декілька років питаннями підготовки Закону займався Державний Комітет у справах національностей (тоді головою був Москаль Г. Г.). Здавалося, що наші спільні зусилля увінчаються успіхом. Але для включення у порядок денний роботи Верховної Ради нам забракло 6 голосів. З тих пір, через блокування і нестабільність роботи Ради, дострокових виборів, наш проект Закону лежить під сукном. Намагання депутатів М. Косіва, Я. Джоджика були безуспішні.

Після повторного звернення до Президента, почався новий етап – наш проект Закону потрапив до Мінюсту. У засіданнях групи з його підготовки брали участь С. Криницький і я.

В підтримку прийняття Закону прийнято звернення Тернопільської обласної і міської рад, Львівської обласної ради. Проведено парламентські слухання у Львові і Києві.

Через депутатів М. Косіва, Я. Джоджика, І. Стойка ми звернулися до татарських лідерів, щоб об'єднати два проекти Законів в один. Вони були відкинуті ними. На жаль, також і їхній Закон про депортацію не прийнятий. Не прийняті подібні Закони і Сеймом Польщі.

Намагання діяти через Президента, який дав згоду на зустріч з нашою делегацією, не увінчався успіхами.

Одночасно, ми вступили до Організації депортованих народів Європи, яка представляє 20 млн. депортованих і яка намагається через європейські структури вирішувати долю вигнанців.

В останні роки є спроба деякими адвокатами – ділками заволодіти частиною майна краян і ніби-то вирішити майнові претензії. Поки не буде прийнято Закону, ніхто не зможе вирішити майнові компенсації депортованих.

Це саме стосується і питання безвізового перетину кордону. Наші звернення до Президента, до Кабінету Міністрів, до Міністра закордонних справ, до комісії Верховної Ради залишилися без відповіді.

На державному рівні пройшли відзначення 60-річчя акції "Вісла" у Львові, Тернополі, Івано-Франківську, а також Стрию, Козові, Чорткові, Жовтневому.

За звітний період встановлено пам'ятні знаки жертвам депортації в Ходачкові, Жовтневому, Збаражі (Тернопільська обл.), Самборі та

РУКОПИС КНИГИ ПРО ІСТОРІЮ І КУЛЬТУРУ ЛЕМКІВ

Службою зовнішньої розвідки України передано до Державного музею історії, культури і побуту лемків зброшурований рукопис книги Юліяна Тарновича "Лемківщина. (Матеріальна культура)". Сама книга визначного дослідника історії і культури лемків, громадського і культурного діяча, етнографа, народознавця, письменника і митця Ю. Тарновича була видана невеликим тиражем у 1941 році Українським видавництвом в м. Кракові. Щойно у фондах Служби зовнішньої розвідки України, у результаті здійснення дослідницької і пошукової роботи знайдено один з примірників книги та рукопис, проілюстрований багатьма зображеннями із життя та побуту лемків.

Знайдені матеріали на Всеукраїнському з'їзді лемків передано Голові Всеукраїнського товариства лемків Олександру Венгриновичу.

На сьогоднішній день Службою зовнішньої розвідки відпрацьовано комплекс організаційних заходів, які дозволяють на плановій основі здійснювати роботу з розсекречування архівних документів для всебічного та об'єктивного їх вивчення істориками й громадськістю.

Ця робота ведеться за окремими хронологічними періодами. У результаті попереднього опрацювання архівних фондів визначено пласт документів, які становлять історичну та наукову цінність і потребують додаткового глибокого вивчення та аналізу.

Зазначені матеріали стосуються таких питань:

– життя і діяльності за кордоном відомих діячів української еміграції;

– історії створення української розвідки;

– проведення спеціальних операцій за кордоном;

– діяльності українських еміграційних урядів, центрів, організацій та їхніх розвідувальних підрозділів;

– діяльності розвідників та диверсійно-розвідувальних груп під час Великої Вітчизняної війни тощо.

Так, у результаті згаданої діяльності СЗР

демії, присвячені трагічним датам переселення та відзначення видатних діячів культури та мистецтва. Встановлені пам'ятні знаки в Бережанах, Теребовлі, Чорткові, Копичинцях, Збаражі, Жовтневому, Самборі, Галичі, а також у Святкові Великій (Польща). Багато науковців, студентів та учнів вибирають темами своїх наукових досліджень історію та культуру Лемківщини. Варто відзначити сподвижницьку роботу Всеукраїнського фонду Родини Лимич у Рівному, які організовують масові поїздки в Спліт (Хорватія). Діяльність лемківських організацій широко висвітлювалася в засобах масової інформації – телебачення, радіомовлення, преса.

Однак, ще багато проблем, програм і планів залишаються невирішеними.

Враховуючи результати роботи Всеукраїнського Товариства "Лемківщина за звітний період, V з'їзд лемків України:

1.Схвалює діяльність Колегії ВУТЛ за звітний період 2005-09 рр.

2.Затверджує протоколи Номінаційної комісії про вибори Голови, членів Колегії та Контрольної комісії ВУТЛ і фінансовий звіт.

3.Доручає новообраному Голові та Колегії ВУТЛ:

– домагатися від Президента України, Верховної Ради, Кабінету Міністрів прийняття Закону України про депортацію українського населення з Польщі в 1944-1946 і 1951 рр. і надання переселенцям та їх нащадкам статусу депортованих;

– домагатися від Президента та Кабінету Міністрів України прийняття Державної програми збереження культурної спадщини лемків – етнографічної групи українського народу;

– звернутися до Уряду України в справі створення інформаційного простору між Україною, Польщею і Словаччиною для обміну теле- і радіопередач, випуску україномовної літератури на лемківську тематику;

– звернутися до Уряду України про допомогу на державному рівні лемкам-русинам-українцям в Польщі, Словаччині, Сербії та Хорватії в рамках реалізації Національної програми "Закордонне українство";

– вирішити питання безвізового перетину кордону Польщі уродженцями Лемківщини та їх нащадками;

– внести необхідні зміни та доповнення в Статут ВУТЛ, які були підтримані делегатами з'їзду;

– створити обласні організації та Всеукраїнську організацію "Молода Лемківщина";

– розробити Положення про Секретаріат і ввести платну посаду секретаря ВУТЛ (при наявності коштів);

– домогтися державної фінансової підтримки статутної діяльності Товариства;

– покращити видавничу діяльність – "Лемківський календар" у Львові та часопис "Дзвони Лемківщини" в Тернополі;

– продовжити клопотання про відкриття окремого Інституту лемкознавства при Інституті народознавства Національної Академії наук України у Львові;

– продовжити плідну діяльність з відродження лемківської культури і мистецтва, традицій і звичаїв.

Слава Україні! Слава Лемківщині!

вою "Орнава", готельний комплекс у Борщеві – "Лемківська світлиця", в Тернополі – "Лемківський двір", підприємство "Яворина".

Активна діяльність наших організацій підняла з колін тисячі краян, які продовжують роботу з відродження самобутньої культури лемків.

II. Політико-правова діяльність

Наші політичні вимоги:

1. Надання політичної оцінки подіям 1944-

На державному рівні пройшли відзначення 60-річчя акції "Вісла" у Львові, Тернополі, Івано-Франківську, а також Стрию, Козові, Чорткові, Жовтневому.

За звітний період встановлено пам'ятні знаки жертвам депортації в Ходачкові, Жовтневому, Збаражі (Тернопільська обл.), Самборі та Галичі.

Далі буде.

– діяльності українських еміграційних урядів, центрів, організацій та їхніх розвідувальних підрозділів;

– діяльності розвідників та диверсійно-розвідувальних груп під час Великої Вітчизняної війни тощо.

Так, у результаті згаданої діяльності СЗР України оприлюднено документи про штучно створений голодомор в Україні у 1932-1933 роках, про масштабну операцію української розвідки у 20-30-ті роки минулого століття з виведення за кордон свого представника і впровадження його в англійську розвідку, про обстановку напередодні окупації Києва гітлерівськими загарбниками на підставі розсекречених розвідувальних зведень, стосовно історії становлення української державності та українського повстанського руху 1917-1933 рр., щодо створення і перших років діяльності зовнішньої розвідки радянської України тощо.

Також опрацьовуються архівні документи стосовно діяльності еміграційного Уряду Української Народної Республіки, матеріали дипломатичних відносин УНР з іншими країнами, документи про стан і діяльність військової організації під керівництвом генерал-хорунжого армії УНР Юрка Тютюнника. Так, напередодні відзначення в Україні 130-ї річниці від дня народження Симона Петлюри було оприлюднено власноручно написані ним листи в період із травня по вересень 1922 року до різних діячів уряду УНР.

Прес-служба СЗР України

ЗВЕРНЕННЯ

делегатів та учасників V з'їзду лемків України

Президенту України **Віктору ЮЩЕНКУ**
Голові Верховної Ради **Володимиру ЛИТВИНУ**
Прем'єр-Міністру України **Юлії ТИМОШЕНКО**

До трагедії XX століття належить депортація етнічних українців із споконвічних українських земель Лемківщини, Перемищини, Підляшшя і Холмщини в УРСР у 1944-1946 і 1951 рр. Протягом цього періоду депортовано 483808 українців з території Польщі. 140577 осіб, що залишилися, були депортовані згідно з акцією "Вісла" (1947 р.) на північно-західні території Польщі.

Депортація знищила духовну і матеріальну культуру, а самих лемків поставила на межу зникнення. Це призвело до зміни етнічних границь України. Злочини більшовизму щодо інших депортованих народів засуджено. На рідні землі повернулися татари, калмики, чеченці, інгуші. Виплачують компенсацію остербайтерам, реабілітують депортованих у Сибір. Нічого не робиться тільки для депортованих українців з Польщі.

Настав час подолати наслідки примусових депортацій, евакуацій, переселень, вигнань. Історична справедливість має бути відновлена!

Ми звертаємося до вас із такими вимогами:

1. Дати політичну та правову оцінку Угоді між урядом УРСР і Польським Комітетом національного визволення про евакуацію українського населення з території Польщі, підписаній 9 вересня 1944 року. Визнати Угоду незаконною і засудити її як порушення прав і свобод людини.

2. Дати політичну та правову оцінку акції "Вісла" 1947 року, за якою українське населення Польщі, що залишилося, було депортоване на північно-західні землі Польщі і розселене поміж поляками з метою асиміляції, а сотні українців-патріотів ув'язнені в концтаборі Явожно.

3. Спільно з урядом Польщі розробити Державну програму етнічного відродження Лемківщини, яка б передбачила повернення депортованих на свої землі, повернення їхнього майна, розвиток культури та освіти, задоволення релігійних потреб.

4. Прийняти Закон України "Про визнання депортованими осіб, примусово переселених у 1944-1946 і 1951 рр. з території Польщі в Україну".

5. Вимагаємо безвізового перетину українсько-польського кордону депортованим з Польщі, членам їх сімей та нащадкам із метою відвідання рідних сіл, храмів і могил родичів.

6. Просимо прийняти нашу повноважну делегацію для з'ясування концептуальних положень і створити Державну комісію для практичного розв'язання вказаних проблем. Залучити до роботи цієї комісії представників Всеукраїнського товариства "Лемківщина".

«Молода Лемківщина» в Івано-Франківську: Ольга Керникевич, Галина Турок, Ярина Лешків, Володимир Принь. 10.10.2009 р. *Фото І. Дуди.*

Богдан Ігор АНТОНИЧ – 100

*** 05.10.1909 р., с. Новиця, п-т Горлиці**
+ 06.07.1937 р., м. Львів

ВИШНІ

Антонич був хрущем і жив колись на вишнях,
на вишнях тих, що їх оспівував Шевченко.
Моя країно зоряна, біблійна й пишна,
квітчаста Батьківщино вишні й соловейка!

Де вечори з Євангелії, де світанки,
де небо сонцем привалило білі села,
цвітуть натхненні вишні кучеряво й п"янко,
як за Шевченка, знову поять пісню хмелем.

16.04.1935

ОСІНЬ

Дозрівають довгі дні, як ярі яблука,
лине листя з лип,
плине воза скрип,
коло лісу колом ллється вигук зяблика.

Палиться під захід сонця неба палуба,
от отара в отаві,
сизі мряки сиваві,
в яслах яру ясний ястер ятрить яструба.

П"яне піано на піаніні трав
вітер заграв.
Спіють дні все менші, нерівні,
піють по півночі півні
і
ості, осокори,
рій ос
і ось
вже осінь
і
о
осінь
інь,
нь.

РІЗДВО

Народився Бог на санях
в лемківськім містечку Дуклі.
Прийшли лемки у крисанях
і принесли місяць круглий.

Ніч у сніговій завії
крутиться довкола стріх.
У долоні у Марії
місяць – золотий горіх.

ЯРМАРОК

Мій брат – кравець хлоп"ячих мрій,
зішив з землею небо.
Горять хустки у крамарів,
немов стобарвний гребінь.

Співають теслі, бубни б"ють.
Розкрию таємницю:
червоне сонце продають
на ярмарку в Горлицях.

20.01.1935 р.

***Від ред.:** Стаття про Б. І. Антонича буде поміщена в наступному числі «ДЛ».*

ПРАВДА Олександра ДУХНОВИЧА

Лемки, бойки, гуцули... Ці три поняття живуть сьогодні у свідомості майже кожного закарпатця, незалежно від того є він корінним жителем Краю, - від часу Білих бузьків, - чи прихуднім Божим чоловіком, що придбав собі

людей? Вони що - стануть нацменшинами(?) а коли прозріють, теж ставитимуть питання власної держави! Ого-го, панове! Тоді лемки-русини почнуть воювати з ними чи погодяться на їхні

З ЛЕМКІВСЬКОГО ЛУПКОВА У СВІТ НАУКИ

(З приводу смерті проф. Дмитра Семака)

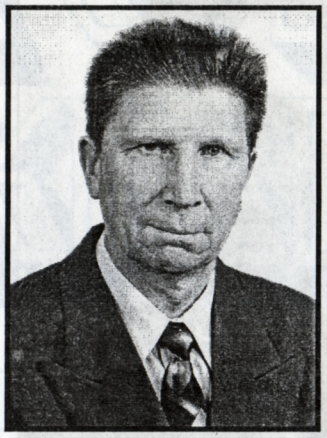

У 2007 р. в м. Перечин на Закарпатській Україні появилася документальна повість І. Козака та Ю. Мегели "З-під Бескидів – у світ", присвячена професорові Дмитрові Семаку, доктору фізико-математичних наук з нагоди 50-річчя його спеціалізації та створення в Ужгородському державному університеті кафедри фізики напівпровідників, одним з фундаторів якої був саме він. Ця кафедра під його керівництвом стала одним із найпотужніших педагогічних та науково-дослідних закладів у вивченні напівпровідників в Україні. За п'ятдесят років вона виховала сотні спеціалістів у цій революційній галузі фізики – педагогів та науковців. Її лабораторії відвідували і досі відвідують вчені-спеціалісти з різних країн світу і всі є захоплені модерністю її устаткування. Сам Дмитро Семак здійснив на ній багато експериментів, результатом яких були його висококваліфіковані наукові праці та патенти, які збагатили теорію напівпровідників та знайшли практичне застосування при виробництві електронної техніки. В 1984 році Президія Верховної Ради СРСР нагородила Д. Семака медаллю "Ветеран праці". Наприкінці 80-х років він став лауреатом Державної премії УРСР, а в 1997 році його було обрано академіком Академії наук Вищої школи України. В тому ж 1997 році президент України уділив йому почесне звання "Заслужений діяч науки і техніки України" – "за значний особистий внесок у підготовку висококваліфікованих спеціалістів та плідну науково-педагогічну діяльність". В 2002 році він став Почесним доктором (Doctor honoris causa) Пряшівського університету – "за те, що своєю працею спричинився до розвитку науки і вищої шкільної освіти в Словаччині". В 2003 р. йому було надане звання Заслуженого професора Ужгородського Національного Університету.

Хто такий власник тих високих нагород, звань і титулів, за якими криється багаторічна наукова і педагогічна робота?

Дмитро Семак народився 28 грудня 1936 року в мальовничому лемківському селі Лупків, розташованому неподалік від державного кордону зі Словаччиною в сім'ї селянина – безногого інваліда Першої світової війни Григорія Семака та його дружини Анастасії.

Та не довго йому довелось тішитися безтурботним дитинством в рідному селі. В травні 1946 року його сім'ю, як і десятки тисяч лемків, депортували з Лупкова в Україну. Висадивши їх з товарних вагонів на залізничній станції в Теребовлі Тернопільської області, сім'я залишилася без стріхи над головою. Лише через пів року їх поселили в напіврозваленій "польській" хаті села Семенів. Згодом сім'я Семаків переселилася в село Малів того ж району на Тернопільщині. На Тернопільщині кмітливий Дмитро здобув ази науки, спочатку в початковій, пізніше в Теребовлянській середній школі. Його улюбленим предметом була фізика, тому після здобуття атестату зрілості в 1955 році він записався на фізико-математичний факультет Ужгородського університету. Забігаючи вперед скажемо, що цей університет став його "Альмою матер" до самої смерті.

Здібний і допитливий студент майже всі іспити складав на відмінно. Значних успіхів він досягав в позашкільній діяльності, головним

ференцій – загальноукраїнських та міжнародних. В Ужгородському університеті з його ініціативи було створено кафедру прикладної фізики зі спеціальностями "фізико-технічна експертиза", "інтелектуальна власність", "захист інформацій" та "наукоємні технології". Там же він був співтворцем Інституту фізики і хімії твердого тіла та спеціальної наукової школи "Фізика і хімія халькогенідних склоподібних напівпровідників". На кафедрі фізики Факультету гуманітарних та природних наук Університету ім. Шафарика в Пряшеві (нині Пряшівський університет) він п'ять років підряд читав курс лекцій "Некристалічні халькогеніди та їх застосування". Радикальні зміни він вніс і в сам процес навчання, головним чином у справі підняття престижу педагогічного відділення кафедри прикладної фізики на рівень науково-виробничого відділення.

Незважаючи на велику навантаженість науковою та педагогічною роботою, Д. Семак брав активну участь і в громадській роботі. З його ініціативи на переломі 20 і 21 століття на Закарпатті була створена секція Всеукраїнського товариства "Лемківщина", яку очолив саме він. До самої смерті він гордився своїм лемківським походженням і старався, щоб кривди спричинені його етнічній групі, були ви-

ПРАВДА Олександра ДУХНОВИЧА

Лемки, бойки, гуцули... Ці три поняття живуть сьогодні у свідомості майже кожного закарпатця, незалежно від того є він корінним жителем Краю, - від часу Білих бузьків, - чи прихудчим Божим чоловіком, що придбав собі нову батьківщину, забувши про свою Вутцюзнину.

У цій "трійці" чи не найчисельнішою є етнічна група лемків Закарпаття. У сузір'я української нації лемки заплелися й сяють із того часу, відколи Білий Правило Віри, Надії й Любові – Господь Вседержитель, поселив їх на благословенній землі Карпат. Я теж лемко від часу Білих бузьків. Сьогодні мій рід-плем'я деякі закарпатські політикани намагаються втягнути у болото політичного русинства. І не безуспішно. Час від часу їм це вдається зробити за допомогою сучасних і старих методів одурманення народу. Щоб застерегти тих, хто буде переконувати в противному – скажу, я – русин такий самий і той самий, якого великий Олександр Духнович назвав своїм братом за Карпатами. Пам'ятаєте вислів: "... за горами, не чужі ж бо, а свої...". Я такий самий русин як Іван Франко, Леся Українка і сотні тисяч за горами... яких так істерично ненавидять, обзивають галичанами. А це горда, достойна обзивка, що не раз довела своє право на життя!

Та я відхилився від теми. Часом деякі, навіть освітчені, інтелігентні, на перший погляд, особистості, піддаються гіпнотичному впливу нових "лідерів" новітньої "нації". Чому так сталося? Відповідь проста. Одні через "перспективи" майбутніх міністерських посад, інші купуються на заокеанські долари й гроші близького зарубіжжя, не гребуючи українською гривнею, а треті, не розібравшись у суті справи, стають попутниками перших й других, говорячи, що то є мудрі люди, вчені мужі, а мудрих й вчених треба слухати.

Я б не писав про це, але мушу з двох причин: перша і головна – з лемків – русинів – українців Закарпаття новоспечені лідери хочуть зліпити якусь окремішню, новітню націю, відірвавши їх від матірного тіла Великої України, що нарешті об'єднала свої землі, прихистила своїх дітей під своїм національним знаменом. Невже ці лідери забули, що колись Олександр Духнович писав, що братів за Карпатами болить серце й душа від пекучого колоніального вогню айстро-угорської імперії, болить від москальських червоних багнетів, які теж пройшлися Карпатами у часи генерала Паскевича. Політики С і К намагаються створити, клонувати новий народ, нову націю з усіма далекосяжними наслідками. Я про те, що кінцева їхня мета – це новітня держава у центрі Європи... Цікаво мені, хочу їх спитати, а куди вони подінуть, куди вони віднесуть з Карпат і Закарпаття бойків, гуцулів, мадярів, словаків, врешті, щирих українців, жидів та інших Божих людей? Вони що - стануть нацменшинами(?) а коли прозріють, теж ставитимуть питання власної держави! Ого-го, панове! Тоді лемки-русини почнуть воювати з ними чи погодяться на їхні зазіхання? А русини Словаччини, Польщі, Балканів, думаю, вони теж не проти б пожити у "своїй" державі. Хто відповість на мої запитання?

І друга причина. Чому до сьогоднішнього дня Президент України, Верховна Рада, Уряд, очільники-керманичі Закарпатської області, лідери-провідники національної ідеї на теренах Срібної землі чітко й однозначно не висловилися з приводу зазначених вище проблем! Невже це нікому не цікаво? Можливо, я трохи й згустив фарби, але, повірте, проблема існує і її потрібно негайно вирішувати. А для шановних нових "лідер нації" на зразок К та С хочу сказати одне, що лемки Закарпаття були, є і залишаться, коли буде на те Господня воля, етнічною групою українського народу, тобто русинами-українцями у розумінні Олександра Духновича, а не у вашій потворній уяві. Це сузір'я формувалося не з вашої волі й сяє незалежно від того, хочете ви чи ні. І що це не просто слова, а об'єктивні реалії, засвідчив форум-фестиваль "Лемківська ватра", запалена русинами-українцями-лемками, в тому числі й закарпатцями, палала на галявині два дні. Саме там закарпатці (до речі, один із них, Юрій Чижмарь, очолює сьогодні Тернопільську облдержадміністрацію) мали можливість переконатися, що за горами не чужі, а свої, бо там звучали такі ж пісні як і у Великому Березному, Заріччі, Доманинцях чи Баранинцях, де проживають лемки Закарпаття. І не тільки пісня. Танці, фіґлі, говірка, страви, твори народного мистецтва – все нагадувало про те, що ми живемо в одній сім'ї. Та найбільше здивувало те, що географічні назви, тобто топоніми, назви маленьких річок, горбів, потічків, нивок, урочищ такі ж самі як і на Перечинщині чи Ужгородщині, Березнянщині чи під Свидником. Саме це є підтвердженням того, що ці назви не змінилися в угоду політикам, вони не мають партійної приналежності чи національної ознаки на зразок, який сьогодні нам пропонують пани С і К. Видно, що ростуть вони з одного кореня, живуть одним Божим Духом. Такі назви творяться історією, цілими епохами й живуть не один рік і не два, як примарні фантоми, а століттями й тисячоліттями. І будуть жити, бо створені не лукавими мудрагеликами, а пам'яттю серця і віри, а пам'ять – невмируща.

От така вона правда Олександра Духновича.

Василь МУЛЕСА,
голова Закарпатської обласної організації ВУТЛ.

ського університету. Забігаючи вперед скажемо, що цей університет став його "Альмою матер" до самої смерті.

Здібний і допитливий студент майже всі іспити складав на відмінно. Значних успіхів він досягав в позашкільній діяльності, головним чином у спорті (плавання, біг, лижні спорти). Вже під час навчання він спеціалізувався в новій галузі фізики – напівпровідниках, тому після успішного закінчення університету в 1960 році залишився працювати в напівпровідниковій лабораторії кафедри фізики, спочатку лаборантом, пізніше (1961-66) – старшим інженером лабораторії. Там він 1963 р. поступив у заочну аспірантуру і під керівництвом одного з кращих спеціалістів у галузі напівпровідників проф. Д. В. Чепура почав займатися дослідженням фотоелектронного стану в йоді і ртуті. Д. Семак розробив оригінальну, захищену авторським свідоцтвом методику напівпровідникових експериментів. За результатами численних досліджень та експериментів він 1968 року захистив кандидатську дисертацію перед Вченою радою Дніпропетровського університету.

У наступні роки Д. Семак займався дослідженням фізико-хімічних властивостей напівпровідників. В 1969 році став доцентом, в 1990 році –професором Ужгородського університету. На фізичному факультеті він заснував кафедру напівпровідників, яку очолив 1999 року й забезпечив найновішою експериментальною технікою. П'ять років (1978-1983) Д. Семак займав посаду декана фізичного факультету Ужгородського університету.

В 1989 р. на засіданні Вченої ради Інституту напівпровідників НАН України в Києві він захистив докторську дисертацію. Його робота, патентована в Україні та Росії, знайшла практичне застосування у виробництві відеодисків, захисних елементів цінних паперів, документів, товарів тощо. При всіх своїх дослідженнях Д. Семак керувався мудрістю свого нянька, який наставляв його: "Роби, сину, те, що потребують люди!" Не знав батько, що світ колись не зможе обійтися без напівпровідників і що його син внесе в їх дослідження вагомий вклад.

Дмитро Семак – автор понад 300 наукових праць (з них понад сто були надруковані в зарубіжних наукових журналах і збірниках) та 12 винаходів (більшість з яких впроваджено у виробництво), співавтор понад десятьох монографій та вузівських підручників. Два його підручники появилися словацькою мовою в Братиславі і в 1986 р. були відзначені кращими підручниками року (співавтор І. Бірчак). Назви його наукових праць пересічному читачеві нічого не говорять та в колах спеціалістів вони тішаться великою повагою, бо кожна з них посувала вперед найпрестижнішу галузь сучасної фізики і техніки – комп'ютеризацію.

Під керівництвом Д. Семака було опрацьовано і захищено десять кандидатських і три докторські дисертації. Він був безпосереднім організатором кількох поважних наукових кон-

його ініціативи на переломі 20 і 21 століття на Закарпатті була створена секція Всеукраїнського товариства "Лемківщина", яку очолив саме він. До самої смерті він гордився своїм лемківським походженням і старався, щоб кривди спричинені його етнічній групі, були виправлені. Рідне село Лупків проф. Д. Семак вперше побачив (і то тільки із словацького боку кордону) лише в 1996 році з ініціативи пряшівських друзів (головним чином, проф. Івана Бирчака – також спеціаліста в галузі напівпровідників), які повезли його туди. "Для мене ця несподіванка викликала неймовірно міцні емоційні враження, – згадував він пізніше, – бо я побачив навіть той великий камінь, біля якого мама заганяла гуску з малими гусенятами із пустого Лупкова в зовсім близьке село Палоту на словацькому боці, примовляючи: "Ідіть, гусенята, у це невідоме вам село! Ачей там знайдеться добра душа, яка дасть вам притулок абиськте не голодували. А мене, грішну, простіть, що залишаю вас на поталу долі". З того часу він побував у рідному краї кілька разів, особливо в часі "Лемківської ватри".

Набагато частіше Д. Семак бував на Пряшівщині. Багато років він успішно співпрацював із науковцями Пряшівського і Кошицького університетів. Він започаткував обмін цих студентів із студентами Ужгородського університету, який здійснюється вже понад 20 років. У 2002 році, як вже було сказано, його, як першого громадянина України, було обрано Почесним доктором Пряшівського університету.

У своїй багатогранній роботі Д. Семак знаходив всебічну підтримку в особі дружини Жанни Павлівни, яка була для нього справжньою "помічницею і побічницею".

Похоронено його в селі Сторожниця Ужгородського району, де живе його старший син Андрій з сім'єю, і де покоїться прах його сестри. Проф. Дмитра Семака не стало. Але залишився його великий доробок в наукових працях та сильна армія його учнів та вихованців. Любов до точних наук він прищепив і своїм синам Андрієві (1967 р. народження), який на кафедрі напівпровідників закінчив аспірантуру, та Сергієві (1971 р. народження), який в Ужгородському національному університеті здобув ту ж спеціальність.

Згадувана на початку книжка "З-під Бескидів – у світ" закінчується словами: "Благословенний Творцем рід Семаків гідно, з честю долаючи життєві незгоди, свято беріг і з покоління в покоління передавав і примножував культурно-освітню і духовну спадщину славного лемківського роду" (с. 138).

Нехай йому буде легкою закарпатська земля! Вічная йому пам'ять!

Проф. Микола МУШИНКА,
д-р філол. наук
Пряшів (Словаччина).
12.11. 2009 р.

Адам БАРНА.

ТРАГЕДИЯ села РАДОЦИНА

Радоцина - варош, округле селечко,
Кєбы не каміня, было бы містечко.
Народна пісьня

Село Радоцина в липцю 1945 року в чыслі 84 родин (ціле село) здецидувало ся виіхати на східню Украіну, до области Кривого Рога. Коли іх транспорт доіхав на стацию призначыня, товды переселеньці взріли з близка захваляний і обіцяний «рай на земли», товды не дали ся розладувати, лем зажадали поверненя до рідного села.

По штырьох місяцях тулячкы-блуканя по ріжних стациях Украіни і Польщы, дня 6 листопада 1945 р. транспорт тот, яко єдиний в історії переселеньства на Схід, вернув на стацию заладункову в Ґорлицях. На стациі транспорт окружыло войско, міліция, а Уряд Безпекы, провадили трудны бесіды з переселеньцями, переслуханя, а особливо становиско Уряду Безпекы было єдно: «В записах медже державами, підписаныма през УССР і ПКВН, не было запису о правах повороту з УССР підписаной згоды на добровільний выізд. По трьох днях трудных бесід, тот сам транспорт, під екскортом войска одтранспортувано на Схід, одкаль веце не вернув.

Єсли знаме натуру і характер Лемка, то легко ся додумати, же з біди, цніня і бануваня все штоси выдумат. Іщы в часі переселяня Поляків з Украіны шіст родин Радоцинянів, пішло до власти польскых на Украіні і залатвили собі документы репатриянтів польских і по кількох місяцях на весну 1946 р. вернули до Польщы яко репатрияны. Вернули до Радоцины на свої газдівкы, але з той причыны мали дуже прикрости од урядників УБ, міліциі і повіту. По році пришла акция «Вісла» 1947 р. і 11 червця 1947 р. вшыткы зо села в чыслі 35 осіб остали выселены на Захід до повіту Кожуховского.

Пізнійше, по 60 роках в селі Радоцина, оддаленой од Конечной і дорогы трактовой на Словацию лем 5 км., не жыє ани єден осадник, єст лем літній выпас овец гуральскых. Знаме, же більша част Радоцинянів жыє тепер в Пустомитах коло Львова. Там розвивают свою лемківску культуру і обычаі. Декотры з

ПЕРЕЗЕРАМЕ СТАРЫ ЗНИМКЫ

Василь Попадюк з Городенкы. Збудував народну школу в с. Солотвина, 1910 р.

Памятка з Криницы, 1935 р.

Дора Попадюк і Марія Криницка. Криниця, 1940 р.

ПОСЬМІЙМЕ-СЯ КУСЦЬОК

Лемківскій гумор

Одзначений Лемко

- Хто такій Лемко?
- Украінец! Тилько зо знаком якости.

Весьіля

- Спотикат Лемко Лемка:
- Де ідеш?
- На весьіля!
- Откаль верташ?
- З в-е -е-сь-і-і-ля...

Тверда віра

- Куме, якой сте віры?
- А якой вам треба?

Босы діти

ЛЕМКІВСКІЙ СЛОВНИК (11)

Зобрав і впорядкував Ігор ДУДА

дієприслівник – **часоприсло́вник**
дієслово – **часосло́во**
дійка – **ді(о)йка, цицка, -ы** *(сосок у корови, вівці, кози)*
дійниця – **ди́ник; ді(и)йник** *(відро для доїння корів)*
дійсний – **правди́вий, істий, чы́нний; автенти́чний**
дійсно – **допра́вды; істы, спра́вди**
ділення – **ділі́ня**
ділянка земельна – 1. **пляц, -у; парце́ля, -і; дзя́лка, -ы;** 2. **выпалени́ско** *(випалена у лісі)*; 3. **загорі́дка, -ы; ого́род, -у** *(біля хати)*; 4. **карчови́ско; корчу́нок** *(викорчована від лісу)*; 5. **стерни́ско** *(після жита, пшениці)*
дім – 1. **ди(і)м, до́ма; до́мы;** мал.~ **до́мик;** вел.~ **доми́ско;** 2. **бо́рдель, -ю** *(розпусти)*
довідатися, довідуватися – **позна́ти, розозна́ти, узна́ти, -нам, -наш**
довідка – 1. **посьві́дка, -ы;** 2. **інформа́ция, -иі**
довічно – **дожыво́тні(о)**
довкола – **око́ло, наоко́ло**
доволі! – **бу́де!**
до вподоби – **до дя́кы**
догадка – **здога́дка, -ы**
догадливий – **змы́сний**
догана – **нага́на, наго́нка, -ы**
догляд – **опі́ка, -ы**
доглядач – **дозе́рач; дозо́рця, -ця**
доглядати, доглянути – **ди(і)зрі́ти, дозера́ти, -рю, -риш; обходи́ти, -джу, -диш; припильнува́ти, -ную, -нуєш; пантрува́ти**
доглянь! – **дізрій!**
договір – **умо́ва, -ы**

на Словацию лем 5 км., не жыє ани єден осадник, єст лем літній выпас овец гуральскых. Знаме, же більша част Радоцинянів жыє тепер в Пустомитах коло Львова. Там розвивают свою лемківску культуру і обычаї. Декотры з них з молодого поколіня шторока приїжджают до свого села і на Лемківску Ватру в Ждыни. В Пустомытах з бануваня за рідныма горами організуют подібну Ватру, жебы якнайдовше заховати свої рідны звычаї, што ім ся дост удає, а сьвідоцтвом того сут їх ансамблі під назвами «Радоцина», «Яворина», «Гльорія», якы выступляют на Лемківскій Ватрі в Ждыни.

(Адам Барна. Хмары і сонце над Лемковином. –Лігниця, 2008. – С.167).

Марія СТАХІВ-КРУПА

ТУРИНЬСКО

Люблю село своє рідне,
де-м ся народила,
церковцю на горбочку,
де мене крестили.
Люблю річку Ославу,
де-м ся купала.
Любила-м школу
зо єдиним клясом,
де-м ся научала.
Любила-м тата,
любила-м маму
і вшытку родину.
Любила-м село своє
і цілу Лемківщыну.

19.10.2003 р.

* * *

Туриньско – рідне село між горами,
як за тя подумам, аж мі серце вяне.

Бодай ті ворогы щесьтя не зазанали,
што з рідной землі нас повыганяли.

Хоц я там не жыю, но на Галичыні,
але серце моє – все на Лемківщыні.

19.11.2003 р.

Тверда віра

- Куме, якой сте віры?
- А якой вам треба?

Босы діти

Пытат-ся гіст Лемка:
- Ваню! Чом в селі вшыткы діти ходят босы?
- Та они ся родят босы, прошу я вас.

Грызота

Двоє Лемків-еміґрантив іхают през Велику Млаку. Нараз лямент. Прилітат єден до каюты і грявчыт:
- Шыфа тоне!!
Другій му спокійні рече:
- Маш грызоту! Ци то твоя шыфа?

Опівночы

Опівночы жена будит мужа:
- Старий, мі ся здає, же хтоси ходит по хыжы...
- Ід, обуд пса.

Ваньо і кура

- Коли Ваньо іст куру?
- При двох трафунках: як заслабне кура або Ваньо.

Велька жена

- Яку-с бы хтів мати жену – мудру ци файну?
- Вельку.
- А то чом?
- Бо мам барз дуже поля.

Гостинни ґазда

- Куме, вы юж по обіді?
- Но.
- То прошу до мня на перекуску.

Середньо

- Куме, як ся мате?
- Середньо. Медже зьлі і барз зьлі.

хати); 4. **карчовиско; корчу́нок** *(викорчована від лісу)*; 5. **стерни́ско** *(після жита, пшениці)*
дім – 1. **ди(і)м, до́ма; до́мы;** мал.~ **до́мик;** вел.~ **доми́ско;** 2. **бо́рдель, -ю** *(розпусти)*
Діонісій – **Діоні́зій, -ія; Ди́нис, Доні́зий**
діра, дірка, дірочка – 1. **дыра, дзю́ра, дзю́рка, дзюро́чка,-ы** *(отвір, заглибина)*; 2. **остро́кы, стро́кы** *(у взутті)*
дірявий – **дзюра́вий**
дістати – **ди(о)ста́ти, -таю, -таєш**
діти – **діти́ска, ді́ти**
дія – **чын, -у; а́кция, -иі**
діяльність – **діяльни́ст, -ности**
діятися – **водити-ся**
діяч суспільний – **діятель, -ля**
для – **за́для, для, про**
для краси – **задля парады, на параду**
Дмитро – **Ми́тро**
дні – **дны**
до – **ґ, ґу; к, ку; до**
добрий – **гі́дний, до́брий, пу́тній; бла́гий**
добрий дуже – **барз до́брий, предо́брий**
добрий вечір! – **добриве́чер!** *(вітання)*
добрий день! – **добри́ден!** *(вітання)*
добре – **до́брі, фа́йні(о); гей! фай** *(дуже)*
добробут – **добро́быт, -у**
доброволець – **охо́тник; воло́нтер, -я; вербува́нец**
добро – **має́ток, -тку**
добродій – **благо́дар**
добродійний – **доброчы́нний**
добродушний – **згідли́вий; згодлі́вий**
доброзичливий – **прия́зний, жычли́вий**
доброякісний – **люксусо́вий**
довбання – **длуба́ня; доба́ня**
довбати – **жоба́ти, длуба́ти, доба́ти, -бам, -баш**
довбня – **та́ран, -у** *(для оліярні)*; **кы́ян**
довгий дуже – **до́вж, довжеле́зний**
довго – **мі́цно, трва́ло**
довгоніс – **чу́пкар, -я**
довгоносик коморний – **во́вчок, -чка**
довжина – **довжы́на; довжы́зна, -ы**
доглядати, доглянути – **ди(і)зрі́ти, дозера́ти, -рю, -риш; обходи́ти, -джу, -диш; припильнува́ти, -ную, -нуєш; пантрува́ти**
доглянь! – **дізрій!**
договір – **умо́ва, -ы**
договоритися, договорюватися – **догвари́ти-ся, догваря́ти-ся**
догори – **го́рі** *(проти течії ріки)*
додавати, додати – **долучи́ти, долуча́ти, -чам, -чаш**
додатки – **причанда́ля** *(до чогось)*

Далі буде.

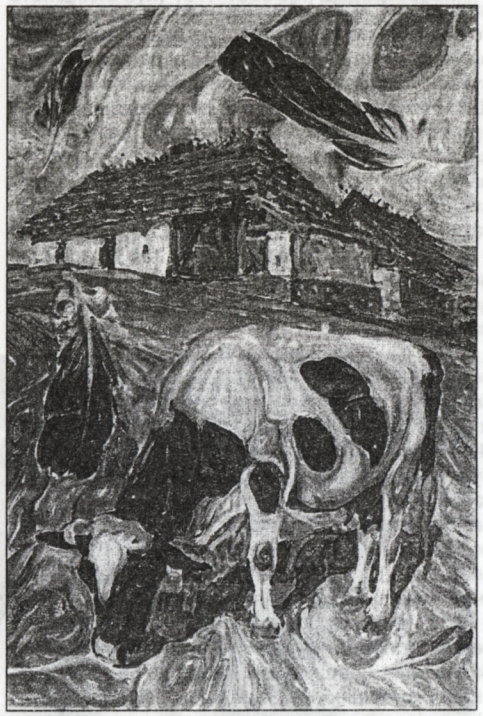

Анатолій Рудницький, м. Бучач. Напружений спокій. Зо серії «Лемківщына». 2009. Акрил, полотно.

"Дзвони Лемківщини" -
часопис Всеукраїнського Товариства "Лемківщина"
Наша адреса:
46001, м.Тернопіль, бульв. Т.Шевченка, 21, тел. 52-29-93.
Реєстраційне свідоцтво ТР 145
Замовлення № 409. Тираж 1000
Обсяг 1 друк. арк. Друк офсетний.
ТзОВ "Терно-Граф", м.Тернопіль, вул. Текстильна, 18. Тел. 52-28-79, 52-28-97

Редактор Ігор ДУДА
Редакційна колегія:
Парасковія ТРАЧ - відповідальний секретар, *Олександр ВЕНГРИНОВИЧ* (Тернопіль), *Микола ГОРБАЛЬ* (Київ), *Степан КРИНИЦЬКИЙ* (Івано-Франківськ), *Володимир РОПЕЦЬКИЙ, Ярослав ШВЯГЛА* (Львів).
Комп'ютерний набір і верстка - *Тарас ВАШКІВ.*
Висловлені авторами думки можуть не співпадати з позицією редакційної колегії.
Відповідальність за достовірність фактів несе автор публікації.
Редакція залишає за собою право редагувати та скорочувати тексти.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.

www.lemko.org
2010.07.06 20:54:42 +03'00'